

Carina Christensen

Forord

aus:

Archive zwischen Konflikt und Kooperation
Arkiver mellem konflikt og samarbejde

75 Jahre deutsch-dänisches Archivabkommen von 1933
75 år dansk-tysk arkivoverenskomst af 1933.

Herausgegeben von
udgivet af

Rainer Hering, Johan Peter Noack, Steen Ousager und / og Hans Schultz Hansen (Landesarchiv Schleswig-Holstein / Statens Arkiver i Danmark)

S. 13–14

Impressum

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet unter <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

Die Online-Version dieser Publikation ist auf den Verlagswebseiten frei verfügbar (*open access*). Die Deutsche Nationalbibliothek hat die Netzpublikation archiviert. Diese ist dauerhaft auf dem Archivserver der Deutschen Nationalbibliothek verfügbar.

Open access über die folgenden Webseiten:

Hamburg University Press – <http://hup.sub.uni-hamburg.de>

Archivserver der Deutschen Nationalbibliothek – <http://deposit.d-nb.de>

PURL der Gesamtausgabe:

http://hup.sub.uni-hamburg.de/purl/HamburgUP_LASH95_Archive

ISBN 978-3-937816-59-3 (Printversion)

ISSN 1864-9912 (Printversion)

© 2008 Hamburg University Press, Verlag der Staats- und Universitätsbibliothek Hamburg Carl von Ossietzky, Deutschland

Covergestaltung: Atelier Bokelmann, Schleswig, Deutschland

Produktion: Elbe-Werkstätten GmbH, Hamburg, Deutschland

<http://www.ew-gmbh.de>

Inhaltsverzeichnis / Indholdsfortegnelse

Grußwort	7
<i>Ministerpräsident des Landes Schleswig-Holstein Peter Harry Carstensen</i>	
Forord	9
<i>Ministerpräsidenten for landet Schleswig-Holstein Peter Harry Carstensen</i>	
Forord	11
<i>Den danske kulturminister Carina Christensen</i>	
Grußwort	13
<i>Die dänische Kultusministerin Carina Christensen</i>	
Vorwort der Herausgeber	15
<i>Rainer Hering, Johan Peter Noack, Steen Ousager und Hans Schultz Hansen</i>	
Udgivernes forord	19
<i>Rainer Hering, Johan Peter Noack, Steen Ousager og Hans Schultz Hansen</i>	
Arkivoverenskomsten med Tyskland 1933 og dens forhistorie	23
<i>Hans Kargaard Thomsen (København)</i>	
Das Archivabkommen mit Deutschland 1933 und seine Vorgeschichte	59
<i>Hans Kargaard Thomsen (Kopenhagen)</i>	
Die Folgen des deutsch-dänischen Archivabkommens von 1933 im Landesarchiv Schleswig-Holstein: Vom Nutzen für die Benutzung	101
<i>Malte Bischoff (Schleswig)</i>	
Den dansk-tyske arkivoverenskomst af 1933 og dens betydning for benyttelsen af Landesarchiv Schleswig-Holstein	113
<i>Malte Bischoff (Slesvig)</i>	

Inhaltsverzeichnis / Indholdsfortegnelse

Hvordan benytter man akterne fra Statsarkivet i Kiel i Rigsarkivet og Landsarkivet for Sønderjylland? 125

Hans Schultz Hansen (Aabenraa)

Wie benutzt man die Archivbestände, die aus dem Staatsarchiv Kiel stammen und sich im dänischen Reichsarchiv sowie im Landesarchiv für Nordschleswig befinden? 131

Hans Schultz Hansen (Apenrade)

Anhang

Das deutsch-dänische Archivabkommen von 1933
Den dansk-tyske arkivoverenskomst af 1933 137

Programm des Festaktes
Program for jubileumsfestligheden 145

Autoren- und Herausgeberverzeichnis
Fortegnelse over forfattere og udgivere 147

Veröffentlichungen des Landesarchivs Schleswig-Holstein 149

Forord

Kultur der bevæger og beriger. Det er visionen for det danske Kulturministerium. En hjørnesten i den forbindelse er bevaringen af kulturarven. Kulturarven hjælper os med at forstå og sætte ord på vores egen identitet.

Kendskabet til vores kulturarv har en gennemgribende betydning for forståelsen af nutidens samfund. Derfor er det en kulturpolitisk målsætning, at vi alle sammen kan opleve og forholde os til vores fælles fortid. En udstilling med danske guldaldermalere, et teaterstykke om tiden omkring 2. Verdenskrig eller et besøg ved Jellingestenene viser os, hvor vi kommer fra, og hvad vi kommer af.

Det gælder også i høj grad den del af vores kulturarv, vi bevarer i form af arkivalier. De skriftlige nedslag fra fortidens aktører, som arkiverne bevarer, spiller en vigtig rolle i et moderne retssamfund. Arkiver har til alle tider været en vigtig del af forvaltningen og magtudøvelsen – og som kilde for historieskrivningen. Men arkiverne har også spillet en rolle i forhold til identitetsdannelsen og den nationale bevidsthed i samfundet.

Historien går imidlertid på tværs af de nationale grænser. Store dele af vores fortid har vi til fælles med vore naboer. Især med de nordiske lande og Tyskland. Her har den historiske vekselvirkning været særlig stærk – både når det gælder fredeligt samarbejde og mere krigerisk konfrontation.

Ikke mindst i den sønderjyske og slesvig-holstenske sammenhæng fik historien en helt særlig betydning. Det gjorde arkiverne derfor også. De blev nemlig en del af den nationale strid, særlig i forbindelse med de to grænseflytninger: i 1864, hvor det danske monarki måtte afstå hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg til Preussen og Østrig, og igen i 1920, hvor det nordlige Slesvig blev genforenet med Danmark.

Det sidste nødvendiggjorde en ny fordeling af arkiverne fra den fælles dansk-tyske fortid i grænseregionen – ikke mindst ud fra mere administrative og praktiske hensyn. Men hurtigt blev det også til et spørgsmål om magten over historien og den symbolik, der ligger i at afgive og kræve kilderne til den nationale historie og identitet.

Over ti år tog de afsluttende forhandlinger, før det lykkedes at blive enige om den dansk-tyske arkivoverenskomst, som blev indgået d. 15. december 1933. Det markerer vi nu 75 år senere. På mange måder er over-

enskomstens forhistorie og udviklingen blevet et godt billede på, hvordan forholdene har udviklet sig i grænselandet – væk fra det krigeriske og frem mod et samarbejde præget af fred og fordragelighed.

I dag er der nemlig i grænselandet – også på arkivområdet – et tæt og godt samarbejde mellem arkivinstitutionerne på begge sider af grænsen. Et samarbejde der giver forskningen de bedste muligheder for at udnytte kilderne, uanset hvor de befinder sig. Alt peger på, at dette samarbejde vil blive yderligere intensiveret fremadrettet. Når man ser, hvor mange bøger, der udkommer om regionens historie, og hvor mange lyttere, historiske foredrag kan tiltrække fra begge sider af grænsen, er der for mig ikke tvivl om, at denne del af kulturarven fortsat er særdeles levende.

Til lykke med jubilæet – med ønsket om et godt, fortsat samarbejde.

Carina Christensen

Den danske kulturminister